

GETTY

Un comte a la recerca de bellesa

ANNA CARRERAS

El comte italià Giuseppe Tomasi di Lampedusa (1896-1957) es va dedicar a escriure només els últims anys de la seva vida. La seva única novel·la, *Il Gattopardo*, d'estil decimonònic i publicada pòstumament l'any 1958, és considerada una de les obres literàries essencials del segle XX. A banda de la novel·la, en els últims dos anys de vida Lampedusa va escriure contes i un relat de memòries. Amb traducció de Rossend Arqués, Proa publica una edició revisada i amplificada dels contes de l'autor a cura de Nicoletta Polo.

Els contes de Lampedusa no desmereixen la qualitat literària assolida amb *Il Gattopardo*. Totes dues obres reflecteixen el món poètic de l'autor, i totes dues mantenen una unitat d'inspiració. Som davant de quatre únics contes connectats entre si i alhora amb la mestria de l'aristòcrata. Aquests textos ja havien estat publicats amb anterioritat a la premsa sense despertar cap mena d'interès dels crítics, els quals cometien l'errada de confondre el punt de vista de l'autor amb el del narrador i fins i tot amb el del protagonista. S'acusava Lampedusa d'immobilista, retrògrad, antisicilià i conservador. I, paradoxalment, el que

ELS CONTES
GIUSEPPE TOMASI
DI LAMPEDUSA
PROA
TRADUCCIÓ
DE ROSSEND ARQUÉS
206 PÀG. / 18,90 €

interessa d'aquests quatre relats és l'interès de l'autor per les qüestions tècniques de la novel·la, com ara organitzar el material narratiu a partir d'espais, fet que en demostra la modernitat.

Els contes comencen amb uns *Records d'infantesa*, el conjunt d'evocacions íntimes de personatges i escenaris de l'univers de Lampedusa, tocat per un *esprit de finesse* inqüestionable. El narrador descriu els seus primers anys com un període tranquil i feliç, com un paradís terrestre i perdut transcorregut entre el palau de Lampedusa i el palau Cutò a Santa Margherita Belice. Com a document biogràfic, aquest conte té un

valor limitat perquè està més dedicat a la descripció de les impressions que li susciten els espais i, com el mateix autor aclareix, no segueix un fil cronològic fiable. Després ve el conte *L'alegria i la llei*, en què percebem el ressò de les veus de dramaturgs com Pirandello i Txékhov per parlar de la pobresa. Malgrat la brevetat, aquest text suposa una obertura de Lampedusa cap a altres perspectives narratives. A continuació llegim *La sirena*, un relat sensual i melancòlic de temàtica mitològica en què Lampedusa recrea el món mediterrani encarnat a Sicília, com havia fet a *Il Gattopardo*, però aquí ho fa per vehicular una fantasia del tot versemblant inspirada en la lectura de *The Sea Lady* de H.G. Wells. L'argument es basa en la trobada d'un vell professor i un jove periodista en un cafè de Torí. El professor explica al jove que fa temps, mentre preparava un examen en un lloc solitari, va ser sorprès per una sirena. Per acabar, *Els gatets cecs* és un conte que fa tot l'efecte de ser el primer capítol d'una novel·la que no es va poder arribar a escriure mai, i que contraposa el tarannà d'un nou-ric en ascens i un grup d'aristòcrates en procés d'inanició.

Lampedusa coneixia molt bé la seva època. Va lluitar a la Primera Guerra Mundial i tant la vida a les trinxeres com la mort dels companys li van deixar una empremta fonda en algun racó del cap. Era un bibliòfil i estava al cas del pensament conservador i del progressista. Com a *Il Gattopardo*, els contes de Lampedusa parlen sobretot del pas del temps i de les edats de l'ésser humà, un tema universal que es menja les opinions polítiques de l'autor, el qual, com a fill del seu temps, expressa el que pensa amb total llibertat. El tema que amoïna el comte és, per damunt de tot, com tirar endavant enmig de les complexitats que implica el fet de viure. En conseqüència, cal viure bé per aprendre a morir bé. Si l'experiència de la guerra el va portar a interessar-se pels escriptors de les avantguardes, per Nietzsche i per la cultura de la crisi, Lampedusa també destaca pel culte a la bellesa, la grandesa i la personalitat heroica de molts dels seus personatges memorables. ♦♦

Dones, fiords i misèria

LLUÍS-ANTON BAULENAS

Vet aquí una història de dones, als anys cinquanta, en una petita comunitat noruega que viu de la pesca. La protagonista més o menys una noia que transita cap a l'adolescència, la seva mare i la seva tieta. La noia, que es diu Tora, és filla d'un soldat alemany ocupant desaparegut, el padrastre n'abusa sexualment; la mare purga la pena d'haver estat col·laboracionista (pel simple fet d'haver tingut amors amb el soldat enemic), per tant, és una supervivent, i la tieta, treballadora i una mica més oberta de mires, és l'exemple a seguir.

És un món trist, pobríssim, ple d'homes que esperen que els donin feina, passius i assalvatjats, borrarxos i fins i tot tarats físicament. En aquest sentit, les violacions, amb tota la càrrega d'abús físic i de tota mena que comporten, són tractades amb un cert distanciament, que és el reflex del mateix distanciament que s'imposa la noia davant del fet, amb el silenci que l'acompanya, esclar (la mare no en sap res).

La novel·la de Wassmo, traduïda al català per Alexandra Pujol Skjonhaug, és la història d'una comunitat petita com la de qualsevol altra part del món, d'altra banda: el món menut, proper, que sobreviu a tots els nivells gràcies a les dones,

LA CASA DE
LA VERANDA
CEGA
HERBJORG
WASSMO
NITS BLANQUES
TRADUCCIÓ
D'ALEXANDRA
PUJOL SKJONHAUG
274 PÀG. / 19 €

amb les enveges, les frustracions i els petits punts de llum que, també com en qualsevol comunitat del món petita, tradicional i pobríssima, existeixen. En aquesta novel·la són l'oncle, la professora i altres. La història d'aquest poble, d'aquesta noieta, es fa interessant per diversos motius, sobretot per l'acostament a aquesta societat noruega tan lluny de la civilització, tan prop de la natura (amb la bellesa dels fiords de fons) i prou estranya per a nosaltres. És un món feréstec que no quadra gens amb la imatge de la Noruega actual, activa, rica, avançada.

La casa de la veranda cega ens mostra un món on la Guerra Mundial i l'ocupació alemanya encara

són molt properes, amb la seqüela de ràbia, frustració i desitjos incomplets de venjança. La narració va avançant en paral·lel a la vida del poble, amb anècdotes quotidianes diverses. El lector de seguida empatitza amb la Tora -nena, noia i dona- i amb la manera de narrar de l'autora, potent, evocadora, que comunica poderosament la vida d'aquest món ple de premonicions de desgràcies i d'infelicitat, matisades per puntets d'esperança. L'autora, Herbjorg Wassmo (Vesterålen, 1942), és força coneguda a Noruega. L'editorial Nits Blanques, que acaba de publicar el llibre, ha triat especialitzar-se en literatura nòrdica. Per ara, comencen bé. ♦♦